

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2396

Vragen van het lid **Kuik** (CDA) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *het bericht «Weinig agenten en geen vertrouwen. Platteland van Groningen een snoepwinkel voor criminelen. «Zelfs met een trekker ontsnap je makkelijk»» en het bericht «Drugshandel in Ommelanden floreert tekorten aan handhavers»* (ingezonden 17 maart 2023).

Antwoord van Minister **Yeşilgöz-Zegerius** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 24 april 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 2203.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Weinig agenten en geen vertrouwen. Platteland van Groningen een snoepwinkel voor criminelen. «Zelfs met een trekker ontsnap je makkelijk»»¹ en het bericht «Drugshandel in Ommelanden floreert tekorten aan handhavers»²?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u het ermee eens dat wanneer de dekking voor handhaven en toezicht niet goed verdeeld is in Nederland, dit criminelen kansen biedt om ongestoord in die gebieden te werk te gaan? Zo ja, welke strategie is er nu om dit waterbedeffect te voorkomen?

Antwoord 2

Ik onderschrijf dat het belangrijk is om de dekking voor handhaving en toezicht goed te verdelen over Nederland. Tegelijk is politiecapaciteit schaars, die schaarste wordt in alle eenheden gevoeld. Met betrekking tot de sterkte van de politie ben ik conform de Politiewet 2012 verantwoordelijk voor de verdeling van sterkte over de regionale eenheden. Dit gebeurt na overleg in het Landelijk Overleg Veiligheid en Politie. De wijze waarop (eventuele) nieuwe sterkte wordt verdeeld (de sterkteverdelingssystematiek) wordt op dit moment vernieuwd, waarbij aandacht is voor de

¹ Dagblad van het Noorden, 10 maart 2023, <https://dvhn.nl/groningen/Groninger-Ommeland-broedplaats-criminaliteit-28290307.html>.

² Dagblad van het Noorden, 10 maart 2023, <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/1004560/drugshandel-in-ommelanden-floreert-door-tekorten-aan-handhavers>.

werklast van de regionale eenheden, en ook voor de beschikbaarheid en bereikbaarheid van de politie. Verdeling binnen de regionale eenheid (dus ook de verdeling tussen stad en platteland binnen een eenheid) is de verantwoordelijkheid van de burgemeesters, de hoofdofficier van justitie en de politie.

Vraag 3

Wat is uw reactie op de constatering dat door de afwezigheid van de overheid juist criminelen kansen zien, maar ook dat meldingen daarom minder worden gedaan omdat men op zichzelf is aangewezen?

Antwoord 3

Ik vind het belangrijk dat mensen de overheid weten te vinden om meldingen te doen van mogelijke criminele activiteiten. In mijn antwoord op vraag 4 en vraag 6 ga ik dan ook in op mijn plannen om de meldingsbereidheid te vergroten en het buitengebied veilig en weerbaar te houden. Meer specifiek gericht op de aanwezigheid van de politie is en blijft de inzet dat het contact tussen de burger en de politie laagdrempelig is. De politie staat altijd open voor contact en is via meerdere kanalen benaderbaar en bereikbaar. Niet alleen fysiek in de regio en in de wijken, maar ook telefonisch en uiteraard online via politie.nl, chatbot Wout en via social media. Verder kunnen burgers bellen met Meld Misdaad Anoniem. De bereidheid van een burger om een melding of zelfs aangifte te doen hangt naast beschikbaarheid en bereikbaarheid van politie vooral ook samen met het type delict en de persoon van het slachtoffer. Het melden bij de politie blijft uiteindelijk een afweging van hem of haarzelf. Ook in de vernieuwing van de sterkteverdelingsystematiek (over de regionale eenheden, niet daarbinnen) is er expliciet aandacht voor de beschikbaarheid en de bereikbaarheid van de politie.

Op basis van de beschikbare informatie ziet de politie ten opzichte van eerdere jaren geen concrete aanwijzingen dat er meer of minder meldingen worden gedaan bij de politie in de provincie Groningen. Het aantal meldingen bij de politie kan van tijd tot tijd variëren, afhankelijk van verschillende factoren zoals de aard van de meldingen, seizoensgebonden activiteiten, sociale trends en dergelijke. De politie houdt voortdurend de ontvangen meldingen bij en analyseert deze om inzicht te krijgen in de aard en omvang van de criminaliteit in de provincie. Op basis van deze analyses worden gerichte maatregelen genomen om de veiligheid en leefbaarheid van de samenleving te waarborgen.

Vraag 4

Welke concrete maatregelen gaat u nemen om de meldingsbereidheid van ondernijning te verhogen?

Antwoord 4

Het is van belang dat inwoners en ondernemers weten waar ze veilig kunnen melden. In mijn antwoord op vraag 3 ben ik ingegaan op de wijze waarop politie in algemene zin laagdrempelige bereikbaarheid via meerdere kanalen organiseert.

Meer specifiek kwam eerder in het rapport Weerbare Boeren in een Kwetsbaar Gebied naar voren dat dient te worden ingezet in het verhogen van de meldingsbereidheid in het buitengebied³. Dit doen we bijvoorbeeld met de pilot aanstelling van een *vertrouwenspersoon veilig buitengebied* bij de Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO). Deze kan uitleggen hoe en waar inwoners en ondernemers – als zij dat willen – anoniem en veilig een melding kunnen doen. Een vertrouwenspersoon wordt ook gefaciliteerd in twee andere brancheorganisaties. Daarnaast is in het Actieprogramma Veilig Ondernemen 2023–2026 opgenomen dat meer bekendheid wordt gegeneerd aan de vertrouwenslijn afpersing door deze meer en beter onder de aandacht te brengen bij ondernemers.⁴ Verder is het vergroten van de meldingsbereidheid ook onderdeel van het instrument Veilig Buitengebied en ook hier willen de Platforms Veilig Ondernemen zich voor inzetten. Dit instrument wordt gefaciliteerd door het Centrum voor Criminaliteitspreventie

³ Kamerstuk 29 911, nr. 298.

⁴ Kamerstuk 29 911, nr. 385.

en Veiligheid; gemeenten met lokale publieke en private partners zetten een samenwerkingsnetwerk op om de veiligheid en weerbaarheid van boeren en tuinders te vergroten.

Vraag 5

Deelt u de mening dat het schrijnend is dat politie-eenheden in de avond en nacht bepaalde streken liever mijden, omdat er geen tijdige back-up mogelijk is en dus de norm van 1 wijkagent op 5.000 inwoners in een uitgestrekt gebied geen solaaas biedt?

Antwoord 5

Ik wil om te beginnen graag verhelderen dat de norm van 1 wijkagent op 5.000 inwoners niet betekent dat er maar 1 politieagent per 5.000 inwoners is. De wijkagent is een specifieke functionaris. In de verbinding met de wijk of het gebied speelt hij of zij een sleutelrol, maar alle agenten in het basisteam spannen zich daarvoor in, bijvoorbeeld wanneer zij surveilleren, noodhulp verlenen of online in contact zijn met de inwoners.

De onderbezetting in de gebiedsgebonden politie in combinatie met de grote werkvrage, maakt dat veel basisteams te maken hebben met hoge rooster- en werkdruk. Binnen de regionale eenheden worden maatregelen genomen om die zoveel mogelijk te verlichten, maar dat laat onverlet dat de gezagen in nog meer scherpste dan normaal keuzes moeten maken over de inzet van politie. Over deze situatie, en de aandacht en zorg van de korpschef en van mij daarvoor, heb ik uw Kamer regelmatig bericht⁵.

Vraag 6

Welke stappen zijn er volgens u nodig om ervoor te zorgen dat ook in de dunbevolkte (grens)gebieden in Nederland een georganiseerde overheid tegenover de georganiseerde criminaliteit staat?

Antwoord 6

Het buitengebied is door verschillende factoren kwetsbaar voor eventuele ondermijnende activiteiten. Bij het veilig houden en weerbaar maken van het gebied zijn veel verschillende partijen betrokken en verantwoordelijk, waardoor er niet één eigenaar is van het probleem.

In dunbevolkte gebieden is ook vaak sprake van kleinere overheidsorganen met minder capaciteit/specialistische kennis per vierkante kilometer en/of inwoner. Om deze problematiek het hoofd te bieden is een nauwe samenwerking, kennis en informatiedeling tussen overheidspartners noodzakelijk. Ook de bewoners en ondernemers in de gebieden spelen een belangrijke rol in het voorkomen van ondermijnende criminaliteit. O.a. door de meldingsbereidheid van inwoners te vergroten, kan de aanpak worden ondersteund.

Binnen de Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC) samenwerking en onder het RIEC convenant worden vanuit de regionale versterkingsgelden hiervoor diverse initiatieven ontplooid. De gemeenten in de vijf districten binnen Gelderland en Overijssel kennen bijvoorbeeld al een districtelijk programmacoördinator Ondermijning. Samen met de gemeenten in het district wordt daarbij onder ander gewerkt aan een «basis op orde via een lokale norm voor de aanpak ondermijning». Daarnaast is het buitengebied als bestuurlijk focusthema aangewezen door het RIEC Noord-Nederland, waardoor er de afgelopen jaren integraal geïnvesteerd is in het veilig houden van het buitengebied. Ter ondersteuning van de integrale samenwerking is een programmaregisseur aangesteld. Andere focusthema's zijn «jonge aanwas» en «havens».

Vraag 7

In het rapport «Ondermijning in het Ommeland» worden twee geïjkte risicolocaties genoemd vanwege onder andere de anonimiteit, namelijk bedrijventerreinen en vakantieparken: bent u bereid om hier met overheden, eigenaren en inzet van technologie een specifieke aanpak voor te ontwikkelen, in lijn met de motie-Knops/Michon-Derkzen⁶?

⁵ Kamerstuk 29 628, nr. 1139.

⁶ Kamerstuk 2022D34332.

Antwoord 7

De moties ingediend op 6 september 2022, waaronder de motie van Knops/Michon-Derkzen⁷, vragen om het verstevigen van de landelijke aanpak van vakantieparken. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties werkt momenteel aan een vervolg op de Actieagenda vakantieparken. Deze actieagenda krijgt vorm met relevante publieke en private partijen en de moties van 6 september 2022 worden hierin meegenomen. De Tweede Kamer wordt in de brief over de nieuwe Actieagenda vakantieparken geïnformeerd over de huidige stand van zaken van de moties en de plannen voor het vervolg van de aanpak.

Bedrijventerreinen kennen een eigen dynamiek en daarom is er een specifieke aanpak. Deze aanpak ondersteunt gemeenten bij het waarborgen van een veilige bedrijfsomgeving. Er kan bijvoorbeeld een beroep worden gedaan op het regionale Platform Veilig Ondernemen voor een Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen. Daarbij maken private en publieke partijen afspraken om te zorgen voor een schoon, heel en veilig bedrijventerrein. Technologische maatregelen kunnen daar onderdeel van zijn. Een ander voorbeeld is het Theseus project, dat gemeenten ondersteunt om bedrijventerreinen op het gebied van veiligheid en criminaliteit in beeld te krijgen. Om weerbaarheid en bewustwording te vergroten is het noodzakelijk om als overheid zichtbaar te zijn en van alle percelen te weten welke activiteiten er feitelijk plaatsvinden. Een projectteam scant het gebied, analyseert beschikbare data en voert daarna herhaaldelijk integrale controles uit. Het doel hiervan is om het gevoel te creëren dat controle en zichtbaarheid op het bedrijventerrein blijft. Het Theseus project is daarmee een goed voorbeeld van door mijn ministerie financieel versterkte aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit.

Vraag 8

In hoeverre kunnen de omvangrijke regionale infrastructuur, de grens met Duitsland en de verbindingen met meerdere zeehavens een kans bieden om met verschillende partners een georganiseerd antwoord met buurlanden en overheden te geven op criminelen?

Antwoord 8

Een internationaal probleem zoals georganiseerde criminaliteit vraagt om een internationale aanpak, daarom heb ik uw Kamer op 28 juni 2022 geïnformeerd over mijn toekomstagenda voor het internationaal offensief tegen georganiseerde criminaliteit. Ik ben ervan overtuigd dat een nauwe samenwerking nodig is om drugscriminaliteit te bestrijden. Daarom werk ik bijvoorbeeld actief samen met vijf andere Europese landen (België, Duitsland, Frankrijk, Italië en Spanje) in de coalitie tegen georganiseerde misdaad. Juist om een georganiseerd antwoord te geven op criminelen, door bijvoorbeeld het creëren van een platform voor logistieke knooppunten om best practices uit te wisselen. Ook bilateraal werk ik veel samen met andere landen. Zo heb ik, samen met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, de Staatssecretaris van Toeslagen en Douane, onze Belgische collega's, de burgemeesters van Rotterdam en Antwerpen en de CEO's van vijf grote internationale rederijen op 17 februari een Verklaring ondertekend om onze samenwerking te verstevigen. Zo probeer ik elke keer te kijken waar ik samen met andere landen kan optrekken in de strijd tegen georganiseerde criminaliteit. Daarnaast bieden de regionale infrastructuur en de grens met Duitsland mogelijkheden aan de georganiseerde criminaliteit, wat daarom vraagt om verdere intensivering van de regionale samenwerking met onze buurlanden, bijvoorbeeld op casusniveau door middel van internationale infopleinen, maar ook op bestuurlijk niveau. Voorbeeld hiervan is het symposium Grenzeloze ondermijning dat door RIEC Oost-Nederland werd georganiseerd in februari van dit jaar. In Noord-Nederland zijn de havens aangewezen als bestuurlijk focusthema en er wordt met behulp van een kwartiermaker Internationalisering onderzocht op welke wijze grensoverschrijdende samenwerking vanuit met name de preventie insteek kan worden vormgegeven.

⁷ Kamerstuk 29 911, nr. 369.

De regionale samenwerking met Duitsland is verder georganiseerd langs verschillende lijnen, onder andere via het EURIEC, het 3+3 overleg (3 Nederlandse provincies en 3 Duitse deelregeringen), de Euregio samenwerking, de samenwerking met het LKA (Landeskriminalamt) Nordrhein-Westfalen en lokale samenwerkingstafels. Bovendien wordt de politionele en bestuurlijke samenwerking met de deelstaat Niedersachsen geïntensiveerd. De regionale infrastructuur (d.m.v. grensoverschrijdende controles) en zee- en binnenhavens (uithalers in provinciale havens) zijn daarbij onderwerpen waarop samengewerkt wordt. Goede en intensieve bestuurlijke informatie-uitwisseling met bijvoorbeeld Duitsland blijft een aandachtspunt en van eminent belang om effectieve en slimme keuzes te maken als het gaat om de inzet van operationele capaciteit, zodat proactief en daadkrachtig opgetreden kan worden tegen grensoverschrijdende criminaliteit. In de samenwerking heb ik intensief contact met mijn ambtgenoten.

Vraag 9

In het rapport wordt geconstateerd dat het vertrouwen in de (Haagse) overheid erg laag is en dat bij oplossingen en het verdelen van geld vooral de Randstad centraal staat, wat ook consequenties heeft voor de kansen van criminelen: deelt u deze constatering en wat is uw reactie hierop?

Antwoord 9

Het is van het grootste belang dat de burger vertrouwen houdt in de overheid. De kabinetsbrede aanpak van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit is niet alleen bedoeld om onze democratische rechtstaat te beschermen, maar ook om de burger te laten zien dat we hard optreden tegen de georganiseerde misdaad en inzetten op het voorkomen van criminaliteit. Ik ben mij ervan bewust dat de strijd die wij en betrokken partners leveren er één is van de lange adem. De strijd tegen de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit is voor dit kabinet een toprioriteit. Er is daarom structureel geld vrijgemaakt om de aanpak op alle fronten uit te breiden, in alle regio's.

De ondermijnende en negatieve effecten van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit zijn in alle uithoeken van ons land voelbaar. Bij de aanpak van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit worden de beschikbare middelen evenwichtig verdeeld over de verschillende regio's in ons land, waarbij rekening wordt gehouden met de urgentie en waar de grootste winst te behalen is. Voorbeelden hiervan zijn de middelen voor de regionale versterking en die voor preventie met gezag. Met betrekking tot deze middelen kunt u zien dat de Randstad zeker niet centraal staat.

Vraag 10

Vindt u net als het CDA dat fundamentele veranderingen nodig zijn om dit gebied minder een prooi te laten zijn voor criminelen, waarnaar bij het invullen van de ereschuld naar Groningen, zoals genoemd in het rapport van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen, breed moet worden gekeken?

Antwoord 10

Het kabinet komt nog met een reactie op het rapport van de enquêtecommissie aardgaswinning Groningen. In zijn algemeenheid geldt dat geen enkele regio of provincie in ons land ten prooi mag vallen aan de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Daarom is de aanpak de afgelopen jaren fors verbreed: van een regionale beweging, waarbij per regio projecten werden opgezet in combinatie met een wetgevingsagenda, naar een gezamenlijke samenhangende aanpak die ervoor moet zorgen dat de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit van alle kanten wordt ingesloten. Daarbij wordt geïnvesteerd op lokaal, regionaal, landelijk en internationaal niveau en wordt bezien waar de beschikbare middelen het meest effect sorteren. Met de structurele regionale versterking, bovenop de reguliere rijksbijdrage, wordt voor de regio Groningen een stabiele basis geboden voor de aanpak van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit.

Vraag 11

Volgens het rapport leiden economische achterstanden tot sociale problemen, maar de laatste tijd ook tot een snelle toename van drugsgebruik: welke preventieve maatregelen kunt u nemen, zodat er meer aandacht komt voor de gevolgen voor drugsgebruik en de mogelijkheden tot hulp en voorlichting over drugsgebruik?

Antwoord 11

De overheid heeft een belangrijke taak op het gebied van het effectief ontmoedigen van drugsgebruik. Ik onderschrijf de bevindingen van het rapport over het verband tussen economische achterstanden, sociale problemen en problematisch drugsgebruik. Daarom zet het kabinet in op een actieve en effectieve preventieaanpak, in het bijzonder ter bescherming van kwetsbare jongeren. In zijn brief van 22 maart jl.⁸ en tijdens het commissiedebat op 29 maart jl.⁹ heeft de Staatssecretaris van VWS uw Kamer breed geïnformeerd over zijn inzet op drugspreventie. In zijn preventie-activiteiten is aandacht voor de nadelige gevolgen van drugsgebruik en toeleiding naar hulp voor zij die dit nodig hebben.

Vraag 12

Bent u bereid om, in lijn van de adviezen uit het rapport «Ondermijning in het Ommeland», gemeenten te helpen om specialistische teams op te zetten om ondermijning in de provincies aan te pakken?

Antwoord 12

Als onderdeel van de versterking van de brede aanpak is voor de regionale versterking structureel 30 miljoen euro per jaar beschikbaar. De regio Noord-Nederland ontvangt uit deze middelen jaarlijks ca. 2,5 miljoen euro voor de uitvoering van hun regionale versterkingsprogramma. Dit biedt een stabiele basis voor versterking van de uitvoeringskracht van de partners en inzet op in de regio geprioriteerde thema's (havens, buitengebied en jonge aanwas). Met deze gelden worden onder meer integrale handhavingsteams, bestuurlijke ondersteuningsteams en (multidisciplinaire) interventieteams ingericht. Dit is één van de rode draden uit de nieuwe regionale versterkingsplannen.

De teams bieden onder andere expertise en capaciteit bij de uitvoering van interventieadviezen, om slagkracht van gemeenten te vergroten. Dit ontlast de gemeente of provincie, omdat het team specialistische ervaring heeft en hen kan leren hoe interventies te plegen en daarin zelf door te ontwikkelen. De gemeente en provincie blijven daarbij ten allen tijde zelf leidend en verantwoordelijk voor de bestuurlijke aanpak. Daarnaast adviseren en ondersteunen de teams bij het op orde brengen van het basisniveau bij gemeenten.

⁸ Kamerstuk 24 077, nr. 513.

⁹ Kamerstuk 24077, nr. 513.